

Dosarul nr. 2ra-1200/20

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: O. Dvornic
instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Guzun, V. Clima, G. Dașchevici

DECIZIE

23 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Nicolae Daniliuc în numele și interesele lui Aexei Galițchi,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Galițchi împotriva Guvernului Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Ministerul Justiției, cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 4 aprilie 2019, avocatul Nicolae Daniliuc, acționând în numele și interesele lui Aexei Galițchi, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Finanțelor, solicitând încasarea de la bugetul de stat în beneficiul lui Alexei Galițchi a sumei de 10 000 000 euro cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin erorile săvârșite în procesul penal de către instanța de judecată și suma de 20 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică.

În motivarea acțiunii, avocatul Nicolae Daniliuc a invocat că Alexei Galițchi a fost reținut de organul de urmărire penală la 6 octombrie 2011 și ulterior pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 206 alin. (3) din Codul penal.

La 8 octombrie 2011 pe numele lui Alexei Galițchi a fost emis mandat de arestare pe un termen de 30 de zile.

La 22 martie 2012 Procuratura Generală a remis cauza penală la Judecătoria Centru, mun. Chișinău pentru examinare în fond.

Reprezentantul reclamantului a invocat că începând cu 8 octombrie 2011 și până la 17 mai 2013 (în total 16 luni 10 zile) lui Alexei Galițchi i-a fost aplicată măsura preventivă – arestul.

Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013, Alexei Galițchi a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 206 alin. (3) din Codul penal, fiind condamnat la 15 ani închisoare. Arestarea preventivă în privința lui Alexei Galițchi a fost menținută până la intrarea în vigoare a sentinței de condamnare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2015 a fost menținută sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013, care a devenit definitivă și executorie

Din 17 mai 2013 și până la 19 martie 2015 (în total 22 luni și 2 zile) Alexei Galițchi s-a aflat în arest preventiv conform sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 23 februarie 2016, a fost casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2015, cauza penală fiind remisă la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 5 decembrie 2017, a fost casată parțial sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013, în partea pedepsei aplicate lui Alexei Galițchi, fiindu-i aplicată o altă pedeapsă mai severă, în rest sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013 a fost menținută.

Din 23 februarie 2016 și până la 5 decembrie 2017 (în total 21 luni și 12 zile) Alexei Galițchi s-a aflat în arest preventiv conform sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013.

În perioada 8 octombrie 2011 - 5 decembrie 2017 în privința lui Alexei Galițchi a fost aplicată măsură preventivă - arestul preventiv pe un termen de 59 luni și 24 zile.

Avocatul Nicolae Daniliuc a menționat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 23 februarie 2016, au fost declarate neconstituționale: alineatul (3); sintagma „90 de zile” de la alineatul (5); alineatele (8) și (9) ale art. 186 CPP RM și art. 186 (11) CPP RM, care stipulează cu certitudine că prevederile stabilite la alin. (5), (6) și (10) se aplică, în mod corespunzător, la examinarea cauzei în apel.

Reieșind din aceste norme de drept, consideră că Judecătoria Centru, mun. Chișinău ilegal a aplicat în privința lui Alexei Galițchi ca măsură preventivă - arestul preventiv pe un termen de 59 luni și 24 zile, pentru perioada 8 octombrie 2011 - 19 martie 2015 și 23 februarie 2015 - 5 decembrie 2017.

Termenul maxim de aflare a lui Alexei Galițchi în arest preventiv, conform art. 25 din Constituția Republicii Moldova, urma a fi cel mult 12 luni, însă acesta s-a aflat în arest preventiv în total 59 luni și 24 zile, cu 47 luni și 24 zile mai mult.

Considera că Judecătoria Centru, mun. Chișinău nu a avut nici un drept legal, începând cu 17 mai 2013, să-i aplice lui Alexei Galițchi ca măsură preventivă – arestul, până la intrarea în vigoare a sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 17 mai 2013.

Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pe o durată de cel mult 30 de zile, conform art. 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova.

A susținut că în perioada 8 octombrie 2011 - 5 decembrie 2017, lui Alexei Galițchi ilegal i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest pe un termen de 47 luni și 24 zile. Astfel, acesta ilegal a fost lipsit de libertate.

Consideră că prin astfel de erori, săvârșite în procesul penal de către instanța de judecată, pe parcursul a 47 luni și 24 zile lui Alexei Galițchi i-a fost violat unul din drepturile fundamentale, garantat de art. 25 din Constituția Republicii Moldova - dreptul la libertate individuală și la siguranță.

Și-a întemeiat acțiunea în baza art. 8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 1, 5, 6, 41 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 1, 4, 7, 8, 20, 24, 25, 53 din Constituția Republicii Moldova.

Considera că o reparație echitabilă a prejudiciului moral în sensul art. 41 din Convenție, ar constitui suma de 10 000 000 euro.

Prin încheierea protocolară din 28 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în calitate de intervenient accesoriu, în proces a fost atras Ministerul Justiției.

Prin hotărârea din 5 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Galițchi împotriva Guvernului Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Ministerul Justiției, cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 5 august 2019 avocatul Daniliuc Nicolae, în numele și interesele lui Alexei Galițchi, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea lui Alexei Galițchi să fie admisă integral.

Prin decizia din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de avocatul Daniliuc Nicolae interesele lui Alexei Galițchi și s-a menținut hotărârea din 5 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea soluției, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a respins pretențiile reclamantului, or, la momentul reținerii și până la condamnarea din 17 mai 2013, legislația permitea aflarea în stare de arest a persoanei pe o perioadă ce depășea termenul de 12 luni, iar Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 23 februarie 2016 a intervenit în momentul în care cauza penală se afla la Curtea de Apel Chișinău, circumstanțe în care, prin prisma Hotărârii Curții Constituționale, la fel nu putea fi eliberat din arest preventiv, ulterior, fiind respectate prevederile Hotărârii Curții, fiind inclus în termenul de executare a pedepsei cu închisoare, perioada aflării reclamantului în arest preventiv (6 octombrie 2011 – 5 decembrie 2017).

Instanța de apel a reținut că sunt corecte concluziile primei instanțe precum că potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 23 februarie 2016, efectele ei nu se extind asupra persoanelor care se află în stare de arest, în privința cărora există o sentință de condamnare, iar cauza se examinează în instanța de apel.

Persoanele care s-au aflat în stare de arest mai mult de 12 luni, la data pronunțării prezentei hotărâri: - în cazul unei sentințe privative de libertate, durata arestului se scade din termenul pedepsei, în condițiile legii.

La 10 iunie 2020, avocatul Nicolae Daniliuc, în numele și interesele lui Alexei Galițchi, a declarat recurs împotriva deciziei din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, și emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral, cu constatarea faptului că lui Alexei Galițchi i-a fost violat dreptul să la libertate și la siguranță, garantat de art. 25 din Constituția Republicii Moldova și de art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova în beneficiul lui Alexei Galițchi, a sumei de 10 000 000 euro cu titlul de prejudiciu moral cauzat prin violarea dreptului lui Alexei Galițchi la libertate și la siguranță, pentru violarea acestui drept fundamental și lipsirea ilegală de libertate pe parcursul a 1 911 zile, prin erorile săvârșite în procesul penal de către instanța de judecată și suma de 20 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului Alexei Galițchi, avocatul Nicolae Daniliuc a indicat că la 3 iunie 2020 curtea de apel a examinat apelul în lipsa sa și a lui Alexei Galițchi.

La 2 iunie 2020 a depus o cerere la Curtea de Apel Chișinău, în care a solicitat instanței amânarea ședinței de judecată din 3 iunie 2020 din motivul că urma să participe ca apărător pe o altă cauză penală, fixată anterior, la Curtea de Apel Bălți,.

A invocat că Curtea de Apel Chișinău a fixat ședința de judecată din 3 iunie 2020 fără a coordona cu el ziua și ora examinării apelului, iar apelantul Alexei Galițchi nici nu a fost informat despre ziua și ora ședinței.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul constată că recursul depus la 10 iunie 2020 este declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 22 iulie 2020 în adresa intimaților a fost expediată copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței la recurs. Însă, până la data examinării admisibilității recursului, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Prin încheierea din 16 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de avocatul Nicolae Daniliuc în numele și interesele lui Aexei Galîțchi, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Verificând decizia din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul constată că la caz se impune necesitatea admiterii recursului, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (3) lit. b) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 206 alin (4), (5) din Codul de procedură civilă, dacă reclamantul și pârâtul nu s-au prezentat în judecată din motive neîntemeiate și dacă nici una din părți nu a cerut examinarea cauzei în absența sa, instanța amână procesul. Neprezentarea repetată aduce la scoaterea cererii de pe rol.

Neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

În prezenta cauză, Colegiul constată că la 5 iulie 2019 a fost pronunțată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, iar la 5 august 2019 avocatul Nicolae Daniliuc, în numele și interesele lui Alexei Galițchi, a declarat apel împotriva hotărârii.

Prin încheierea din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a acceptat spre examinare cererea de apel depusă de avocatul Nicolae Daniliuc în numele și interesele lui Alexei Galițchi și s-a stabilit ședința de examinare a apelului pentru data de 5 decembrie 2019, ora 10:00, în incinta Curții de Apel Chișinău.

În cadrul examinării cauzei în ordinea de apel, instanța a expediat citația în adresa apelantului și a reprezentantului acestuia, cu înștiințarea despre fixarea ședinței pentru data de 5 decembrie 2019.

Prin încheierea din 5 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea depusă de avocatul Nicolae Daniliuc, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, s-a ridicat excepția de neconstituționalitate și s-a remis în adresa Curții Constituționale sesizarea avocatului Nicolae Daniliuc.

S-au amânat pledoariile până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

La 24 februarie 2020, avocatul Nicolae Daniliuc a depus cerere prin care a solicitat reluarea procesului privind examinarea în fond a apelului declarat împotriva hotărârii din 5 iulie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Instanța de apel a expediat apelantului și reprezentantului acestuia o citație cu aviz de recepție (f.d. 163-167), prin care informat despre stabilirea ședinței de judecată pentru 1 aprilie 2020, ora 11:30, în incinta Curții de Apel Chișinău.

Conform dispoziției nr. 6 din 26 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, zilele de 30 martie - 3 aprilie 2020 au fost declarate zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar.

Astfel, ședința de judecată fixată pentru 1 aprilie 2020 nu a avut loc, fiind fixată o nouă ședință de judecată pentru 3 iunie 2020, ora 11:30, în incinta Curții de Apel Chișinău (f.d. 171-172).

Așadar, din materialele dosarului rezultă că în ordine de apel, cauza în fond a fost examinată printr-o singură ședință de judecată, cea din 3 iunie 2020, la care reprezentantul apelantului Alexei Galițchi, avocatul Nicolae Daniliuc, nu s-a prezentat.

Însă, prin cererea din 2 iunie 2020, avocatul Nicolae Daniliuc a solicitat amânarea ședinței de judecată fixată pentru 3 iunie 2020, din motivul că în aceeași zi urma să participe la o altă ședință de judecată, pe o cauză penală, fixată anterior, la Curtea de Apel Bălți. (f.d. 173)

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 3 iunie 2020, instanța a respins cererea de amânare a ședinței de judecată și a considerat posibilă examinarea cauzei. (f.d. -174-174 verso)

Pornind de la constatările reținute supra, Colegiul consideră că la caz instanța de apel urma să aplice prevederile art. 206 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care stabilește conduita instanței de judecată în ipoteza neprezentării neîntemeiate în ședința de judecată a părților (o singură dată) și care nu au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor.

La fel, având în vedere împrejurările de fapt derulate, în circumstanțele în care din partea avocatului apelantului parvine prima dată o cerere de amânare a ședinței, condiționată de imposibilitatea motivată a prezentării în ședință de judecată în legătură cu participarea în cadrul altui proces stabilit anterior, prin prisma art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța urmează să o admită și să dispună amânarea examinării cauzei pentru a asigura un exercițiu eficient al dreptului garantat la un proces echitabil în aspectul egalității armelor, cu excepția cazurilor când amânarea este fie nerezonabilă, fie dăunează intereselor unei bune administrări a justiției.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că temeuri ce ar condiționa nerezonabilitatea amânării cauzei și/sau prejudicierea intereselor majore ale justiției, nu au fost prezente, prioritatea urmând a fi acordată dreptului fundamental la un proces echitabil al apelantului.

Instanța de apel era obligată să creeze condiții obiective și reale pentru ca apelantul Alexei Galițchi, condamnat ce își ispășește pedeapsa în penitenciar, să-și exercite în volum deplin drepturile sale procedurale.

Prin urmare, instanța urma să amâne ședința de judecată fixată pentru 3 iunie 2020, pentru a clarifica situația creată și pentru a nu încălca dreptul apelantului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO.

Prin examinarea apelului în lipsa apelantului și a reprezentantului acestuia, instanța de apel nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea acestora de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Iar, din aceste motive, la caz este cert că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural, eroarea judiciară ce nu poate fi corectată de instanța de recurs, deoarece apelantul a fost lipsit de posibilitatea de a-și susține poziția la stadia apelului.

Din aceste motive, având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Nicolae Daniliuc în numele și interesele lui Alexei Galițchi și de a casa decizia din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și, rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Nicolae Daniliuc în numele și interesele lui Alexei Galițchi.

Se casează decizia din 3 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Galițchi împotriva Guvernului Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Ministerul Justiției, cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, se trimite spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari